

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Andreae Alciati Emblemata

Alciati, Andrea

Patavii, 1661

Alius peccat, alius plectitur. Emblema CLXXV.

[urn:nbn:de:bsz:31-127360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-127360)

falcem in alienas messes longius immitte-
re, vna aut altera nostrorum autoritate
totam rem concludam. Audi ergo Plau-
tinam musam: *Qui monet, quasi adiuuat.*
Lucanum:

*Qui mo-
net, aliu-
mas.*

..... *Facinus quos inquinat, aequat.*
Quidam s. Trist. eleg. 15.
Qui monet ut facias, quod iam facis, ille

monendo

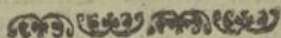
Laudat, & hortatu comprobat acta suo.
Laeli demum Ciceroniani senilis est sen-
tentia: Improbis pœna statuenda est: nec
minor verò iis, qui secuti erunt alterum,
quàm iis, qui ipsi fuerint impietatis duc-
ces. At nunc CAVE CANEM.

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXV.

ARRIPIT ut lapidem catulus, morsuq; fatigat,
Nec percussori inuina damna facit.
Sic plerique sinunt veros elabier hostes,
Et quos nulla grauat noxia, dente petunt.

COM-

COMMENTARI II.

I. QUIDAM lapidibus canem petiit, & citato cursu aufugit, at canis non insequitur proiicientem, sed in lapidem proiectum mordicus sœvit.

II. FONS Emblematis è Pacuvio habetur, sicuti à Marcello Nonio citatur: Nam canis quando est percussa lapide, non tam illum appetit, qui se icit, quàm illum ipsum lapidem, quo ea ipsa icta est, petit. Comparatio eadem est apud Platonē de Repub. 5. (vt citatur ab Aristotele lib. 3. Rhetor. ad Theodect. cap. 4.) quo loco in eos agit, qui sequuntur in humana cadauera: *ἢ εἰ τι διαφορὸν ὄραν τὰς ἑτάρας τοῖντας τῶν κυνῶν. αὐτοῖς λιθῶσι οἷς ἂν βληθῶσι χαλεπαίνουσι τῷ βαλλόντι οὐκ ἐπὶ τὸ μέγα.* Non disterre dicit eos à canibus, qui sequuntur in iactos lapides, eum verò, qui iecerit, prætermittunt. Plinius lib. 29. cap. 5. Minus hoc (inquit) miretur, qui cogitet lapidem à cane morsum vsq; in proverbium discordiæ venisse. Sed hoc ad aliud spectat. Vide adagium, *Canis sœuens in lapidem &.* *Vrsus cum adsit, ve-*

fligia quaris &. *Cum larus luctari.* Qua verò de causa lapidē in illum canes mordere soleat, tres causas reddit Plutarchus in libello De causis natur. Prima est, quòd canis, cum ratione vti nequeat (sid enim soli homini datum est) id quod ante oculos minaciter versatur, inimicum putat, deq; eo fumere vitionem parat. Secunda, cum lapis per terram cursitat, feram putat esse canis, quam prius capere conatur, deinde spe frustratus hominē rursus petit. Tertia, cum id, quod ab homine missum est, & hominem ipsum æqualiter odio habeat, id quod proximus est prius insecatur.

III. *ARRIPTIT vt lapidem catulus] vt canis corripit lapidem proiectū & emissū.*
Morsus, fatigat] mordet.

Mutua damna [acit] neq; par pari refert, scilicet illatam iniuriā. Excore damnum, in hoc significatu non est Latinis vsitatum (verba reddo Sanctij) sed, dare damnum. Nam facere damnum, est iacturam facere. Ego sic reponendum existimo versiculum:

Nec percussori mutua damna parat.
Hæc quidem Sanctius; sed contra hunc satis calidè inuehitur Minos, huc omni-

nò verbis: Reprehenditur hic Alcibiades ineptæ Latinitatis à quodam, qui se suo iudicio pro docto venditat, quòd, *damnum facere*, non dicamus. Sed imperitus nugator non legerat hunc M. Tullij locum 5. act. in Verrem: Quid si docebo, iudices, eos, qui quadraginta millia modium lucra faciunt, damnum facturos fuisse, si tua iniquitas sit, vt ex cohorte Recuperatores non intercederent? Sed Minois amarulentia non tanti est, vt à vera Sanctij sententiâ discedamus: etenim Ciceronis auctoritas allata passivè, non actiue intelligenda est, siquidè Ciceroni *facere damnum*, est periclitati, damnum & incommodum ex re aliqua accipere, iacturam facere. Patet ex eodem Cicero de claris Orat. *Damnū* enim illius immaturo interitu res Romanæ, Latinæq; literæ fecerunt. Et Plautus Captiv. ait:

Est etiam, ubi profectò damnum præstat facere, quam lucrum

Veros hostes] Ipsissimos aduersarios, à quibus orta est iniuria.

*Noxia.] Noxia de maleficio dicitur. Noxia detrimentum, culpa, poena. Lege ipsamet Alcibiadū Commentario in tit. De verbor. & rer. signific. l. 237. quem locum & nos supra citauimus ad Emblemata 13 i. cuius titulus, *Remedia in arduo, mala in prono esse.**

Dente petunt.] Iniurijs vel conuicijs proscindunt: quod vnum iniustitiæ non paruum facinus, quia iniustum est aliq; alieno odio pregrauari, ait Imperator Iustinianus in l. Si quis suo, §. lege autem. C. de inoffic. testam. Et Callistratus l. 26. ff. de poenis: Crimine, vel poena paterna nullam maculam filio insigere potest, nam vnaquisque ex suo admisso sorti subijcitur, nec alieni criminis successor constituitur.

PLERIQUE sunt, qui cum non possint ijs noxam inferre, à quibus se lætos Impotentem putant, vt acceptam iniuriam vlciscantur, tum hominum vel pueros, vel famulos, vel etiam, si fieri possit, suorum aduersariorum amicos adiutant, impotenti quidem & iniusto conatu, Qui mos perinde est ac puerulorū, qui subita iracundia percussi, virgas adurunt, quibus plexi sunt, Eiusmodi sunt, qui

qui

qui causas adiuvantes vel per se omnino ad agendum ineptas pro efficiendis impunitè usurpant, ut Medea nutritrix dum culpam conferret in trabes abiernas è nemore Pelio auctas, quibus Argo navis facta esset, in qua Medea cum Iasone aufugisset. Sed ut ad nostros mores sermonem converteram, omnibus in consilio est, quot quantaq; infortunia in dies nobis impendant & interdum graviter vigeant: quorum causam inconsulto rejicimus in eos fortasse, qui nullo modo sunt in causa, eum potius errores & lapsus nostros agnoscere, & pia sincerq; *metavia* tot contractas vitiorum sordes eluere deberemus, nec ut canes in lapidem laevitantes, inculcare iustissimam supremi & incorrupti iudicis Dei animadversionem. Id si placet ad iram iniustitiam convertere, una etiam Senecam audiemus ita disputarem. De ira: Iam verò si affectus irae damnaq; velis intueri, nulla pestis humano generi pluris stetit. Et deinde: Id non est ira, sed quasi ira: sicut paucorum, qui si ceciderunt, terram verberari volunt, & saepe nesciunt quidem qui irascantur, sed tantum irascuntur sine causa, & sine iniuria, non tamen sine aliqua iniuriae specie, nec sine aliqua penè cupiditate. Deluduntur itaque imitatione plagarum, & simulatis deprecationum lacrymis placantur, & falsa vitione falsus dolor tollitur. Idem Seneca eodem lib. c. 16. iram ostendit ita impotentem esse, ut saepe in se ipsa patrono, reum damnet: & si veritas oculis appareat, inquit, tamen errorem tuetur, & in malè coeptis honestior illi videtur pertinacia quam penitentia. Apponit exemplum in Pisonè quodam, qui cum iratus duci eum iussisset, qui ex commatu sine commilitone redie-

*Insignes
Seneca lo-
ci.*

*Pisonis in-
iustitia.*

rat, quasi interfecisset quem non exhibebat: roganti tempus aliquod ad concurrendum non dedit. Damnatum extra vallum deductus est, & iam cervicem portigebat, cum subito ille commilito apparuit, qui occisus videbatur. Tunc centurio supplicio praepositus, condere gladium spiculatori iuber, damnatum ad Pisonem reducit, rediturus Pisoni innocentiam militi fortuna reddiderat. Ingenti concursu deducuntur, complexi alter alterum cum magno castrorum gaudio commilitones. Conscendit tribunal furès Pisoni, ac inber duci utrunque, & eum militem, qui non occidit, & eum, qui non perierat. Quid hoc indignius? Quia unus innocens apparuerat, duo peribant. Pisoni adiecit & tertium. Nam illum centurionem, qui damnatum reduxit, duci iuber, constituti sunt in eodem loco perituri tres ob unius innocentiam: Quod si ad vindictam publicam id protendere liceat, audiamus Arcadij & Honorij rescriptum, ex l. 22. C. de poenis: Scimus ibi esse poenam, ubi & noxia est. Propinquos, notos, familiares procul à calumniis submovemus, quos reos sceleris societas non facit. Nec enim societas vel amicitia nefarium crimen admittunt. Peccata igitur suos teneant auctores: nec ulterius progrediar metus, quam reperitur delictum. Adicere placet illud Seneca de ira lib. 2. cap. 24. Nihil est iniquius, quam aliquem paterni odii heredem fieri. Cicero ad M. Brutum: Est acerbum, parentum scelera filiorum poenis sui. Lactantius non minus graviter lib. 6. cap. 18. Qui refert iniuriam nititur, eum ipsum, à quo laesus est, gestit imitari: ita qui malum imitatur, bonus esse nullo pacto potest.

